

21. ČERVNA 1949

AKTIVITA: VYZNAMENÁNÍ PRO HELIODORA PÍKU

<p>Anotace:</p>	<p>Aktivita představuje výjimečnou osobnost a tragický osud generála Heliodora Píky, který patřil mezi první oběti komunisty znásilněné justice. Žáci v ní zkusí na základě životopisného medailonu připravit návrh na státní vyznamenání, analyzují Píkův dopis na rozloučenou a v databázi <i>Pamětní místa na komunistický režim</i> hledají ve svém okolí místa s Píkou spojená.</p>
<p>Doporučený věk:</p>	<p>14+</p>
<p>Pomůcky:</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ PRACOVNÍ LIST I, II ■ PRAMEN ■ MATERIÁL
<p>Úkoly:</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Úvodní část hodiny věnujte debatě o významu udělování státních vyznamenání. Můžete se ptát např.: <i>Kdo o udělení státních vyznamenání rozhoduje? Proč a za jaké zásluhy jsou vyznamenání udělována?</i> atd. 2. Po diskusi žákům rozdejte do dvojic text životopisného medailonu Heliodora Píky z pera historika Jaroslava Láníka (MATERIÁL). Dejte jim dostatek času na jeho pročtení. 3. Následně žákům rozdejte PRACOVNÍ LIST I. Jejich úkolem bude na základě informací z medailonku a dle instrukcí publikovaných kanceláří prezidenta republiky písemně formulovat návrh na udělení státního vyznamenání in memoriam. Podstatná je přesná formulace odůvodnění návrhu a zhodnocení zásluh Heliodora Píky. (Návrhy na vyznamenání můžete vyvěsit ve třídě na nástěnku, nechat žáky vybrat nejpovedenější a ten odeslat.) 4. Pokud vám zbude čas, můžete aktivitu rozšířit o četbu Píkova posledního dopisu rodině (PRAMEN). Žáci se tak lépe seznámí s osobností a postoji generála. Po přečtení dopisu je vhodné provést reflexi emocí metodou „jedno slovo“ (tj. všichni žáci postupně říkají jedno slovo, které nejlépe ilustruje jejich pocit, dojem či náladu z dopisu; slova můžete zapisovat na tabuli a u opakujících se dělat čárky). 5. Pro prohloubení práce s PRAMENEM doporučujeme rozdat do dvojic či skupin PRACOVNÍ LIST II. Žáci v něm hlouběji analyzují text dopisů a pokusí se také dohledat místa v různých částech České republiky, kde je osud Heliodora Píky připomínán.

21. ČERVNA 1949

MATERIÁL

Výročí poprav y generála Heliadora Píky

Generál Heliodor Píka se stal symbolem všech vojáků popravených, umučených, vězněných či pronásledovaných komunistickým režimem. Jeho poprava 21. června 1949 patří k nejostudnějším okamžikům novodobé historie českého národa.

Narodil se 3. července 1897 ve Štítině, poblíž Opavy. Své upřímné vlastenectví prokázal už ve chvíli, kdy se v ruském zajetí přihlásil do čs. legií, v jejichž řadách bojoval u Bachmače a Zborova. Z Ruska odjel do Francie, kde jako příslušník 21. čs. střeleckého pluku prodělal těžké boje na alsaské frontě. Tehdy si na svou uniformu připevnil první vyznamenání za statečnost.

Po návratu do vlasti se rozhodl pro vojenské povolání a zúčastnil se bojů na Těšínsku a na Slovensku, v nichž mladá republika bránila svou územní celistvost. Bohatě válečné zkušenosti brzy doplnil vojenským vzděláním na Vojenské škole pro pěchotu v Saint Cyru ve Francii a na Vysoké válečné škole v Paříži. Vše, co se naučil a získal, dal zcela do služeb budování armády. Pracoval v různých štábních funkcích i jako vojenský atašé v Rumunsku a patřil k nejlepším čs. zpravodajcům a diplomatům.

Z okupované vlasti odešel na konci března 1939 a velmi brzy se stal jedním z čelných představitelů našeho vojenského odboje. Z Bukurešti organizoval přechody našich občanů do emigrace a jako vedoucí čs. vojenské mise v SSSR měl zásadní podíl na vzniku a formování našich východních vojenských jednotek. Jako význačný představitel londýnské exilové vlády měl zcela rozdílné názory na budování čs. vojenských jednotek v SSSR, na jejich použití a na poválečný vývoj v Československu než moskevské vedení KSČ v čele s Klementem Gottwaldem. Již v této době byl nucen vyvracet nepodložená obvinění, jež o jeho údajné podvrtné činnosti předkládali sovětským orgánům J. Procházka, B. Reicin a čs. velvyslanec v SSSR Zdeněk Fierlinger. [...]

V armádě, která namísto morálních a odborných kvalit důstojníků preferovala bezvýhradnou loajalitu, už nebylo pro opravdové vlastence, jakým byl generál Heliodor Píka, místo. Dlouhodobá a někdy i neskrývaná nenávist komunistů vůči jeho osobě vyústila ve vykonstruované soudní líčení, které skončilo jeho justiční vraždou. Dnes není již žádných pochyb o tom, že proces byl iniciován ze strany sovětských nejvyšších míst.

Pár dní po komunistickém převratu v únoru 1948 byl generál Píka odeslán na zdravotní dovolenou, 5. května zatčen a vyšetřován jako zločinec v pověstném hradčanském Domečku i v pankrácké věznici. A protože komunisté nenašli nic, z čeho by jej mohli obvinít, vymysleli naprosto nesmyslná obvinění z „vlastizrádné a velezrádné činnosti“. I ti, kteří generála Píku dobře znali a museli vědět o absurdnosti všech jeho obvinění, mlčeli a schvalovali trest, který byl ve skutečnosti podlou justiční vraždou. Ani ministr národní obrany, armádní generál Ludvík Svoboda, neshledal důvody k tomu, aby navrhl udělení milosti. Generál Píka byl popraven 21. června 1949 ve věznici v Plzni-Borech.

Jaroslav Láník, www.vhu.cz

21. ČERVNA 1949

PRACOVNÍ LIST I

Jak podat návrh na státní vyznamenání

Návrh na udělení státního vyznamenání může podat občan, skupina občanů či organizace přímo prezidentu republiky. Návrhy je možné zasílat prezidentu republiky na adresu:

Kancelář prezidenta republiky

Praha 1 - Hrad, 11908.

Elektronická podání je možné zasílat na e-mailovou adresu: posta@hrad.cz.

Případně lze návrh podat osobně na hlavní podatelnu Pražského hradu (Kancelář prezidenta republiky, Praha 1 - Hrad, 11908, vstup ze 3. nádvoří).

V návrhu odůvodněte, proč by daná osoba měla být vyznamenána. Zašlete veškeré dokumenty, které by mohly váš návrh podpořit: životopis, funkce, výčet činností či zásluh dané osoby, publikační přehled atp. Pokud je Vám znám, připojte také kontakt na navrhovanou osobu, v případě návrhu „in memoriam“ kontakt na příbuzné. Rovněž si zkontrolujte, zda Vámi navrhovaná osoba již nebyla v minulosti vyznamenána. Prezident republiky dává přednost udělení vyznamenání nové osobnosti před kumulací vyznamenání.

Prezident republiky se každým návrhem zabývá a pečlivě jej posuzuje.

Zdroj: www.hrad.cz

Pozn. aut.: Návrh lze odeslat také e-mailem podvýboru Poslanecké sněmovny na adresu ptackovad@psp.cz.

Jméno a příjmení navrhované osoby:	
Místo a datum narození:	
Místo, datum [a okolnosti] úmrtí:	
Povolání:	
Zdůvodnění návrhu vyznamenání:	

21. ČERVNA 1949

PRAMEN

Dopis generála Heliodora Píky na rozloučenou

Milovaní, nejdraší,

před strašně a hrůzně tragickými okamžiky stojím klidný, vyrovnaný, s čistým svědomím, že - přes mnohé chyby - jsem své povinnosti plnil co nejsvědomitěji a co nejpoctivěji. Jsem přesvědčen, že nejde o justiční omyl, vždyť vše je tak průhledné - že jde o politickou vraždu; přece však rád přinesu tuto násilnou oběť, bude-li sloužit k uklidnění v národě, k jeho sjednocení. Není ve mně zloby, nenávisti ani pomstychtivosti, snad toho chtějí moji protivníci využít k dosažení jednoty - studí mne však hořká lítost nad tím, že zmizela spravedlnost - snad jen dočasně - a šíří se nenávist, mstivost, zmizel smysl pro snášenlivost, pro svobodu myšlení a projevu. Jak lehce se pravda překroutila v pravý opak a není dovoleno dáti jediného svědectví a důkazu k obhájení pravdy. Je mi líto, že strach ovládl většinu lidí a že se neodvažují říci pravdu, nebo aspoň neříci vyloženou lež buď z donucení, nebo z konjunkturalismu.*

Kam že zmizela poctivost a odvaha? Kam zmizelo naše „credo“ - zděděné od mistra Jana Husa a T. G. Masaryka - které jsme tak hrdě sobě i světu připomínali? Pravda! Je to soumrak národního svědomí, nebo už temno svobody lidských práv? Ne, nemohu uvěřit, neboť génus národa je věčný, přetrvá bouři a nedá zahynouti! [...]

Nejdraší moji, ženo Milko, dceruško Táničko a synu můj Milane, odpusťte mi, že jsem se málo staral o vás, když jsem se domníval býti ve službách celku. Osud vám to vynahradí, nezoufejte a neplačte, - věřte. Rozsévajte snášenlivost a lásku mezi lidem. Jedině proti vám jsem se prohřešoval, když jsem vás zanedbával.

Drahý můj synu, služ věrně našemu národu, buď člověkem, to je, buď dobrým k lidem, buď pojítkem v nedorozuměních, snaž se odvrátit rozkol. Buď laskavý a pomáhej lidem. Ale věnuj se více rodině, než jsem to dělal já, neboť dnes všichni za mne nevinně trpíte. Prosím, prosím, odpusťte mi.

Líbám vás všechny vroucně a horoucně, jen se pro mne netrapte.

Váš Helo, otec

*konjunkturalismus - přizpůsobivost okolnostem, využívání příznivé shody okolností, konjunktury; konjunkturálnost: kompromisnictví

21. ČERVNA 1949

PRACOVNÍ LIST II

Dopis generála Heliodora Píky na rozloučenou

1. Co nám text sděluje o autorovi? Jaké prokazuje vlastnosti a jakých hodnot si cení?
2. Jak autor hodnotí proměnu společnosti po nástupu komunistů k moci?
3. Literární historik Václav Černý o tomto dopisu řekl, že „patří do čítanek budoucích českých dětí a nebudou se pak za své dědy stydět!“ Co ho podle vás k tomuto výroku vedlo?
4. Navštivte web Pamětní místa na komunistický režim (www.pametnimista.usd.cas.cz). Pomocí detailního dohledávání v databázi najdete připomínky Heliodora Píky v České republice. S použitím textu životopisného medailonu objasněte, jak se tato místa vztahují k Píkovým životním osudům.
5. Pokračujte v průzkumu databáze Pamětní místa na komunistický režim. Jaká se nacházejí ve vašem nejbližším okolí?